

Viite: OKM lausuntopyyntö VN/20733/2020

Itä-Suomen yliopiston lausunto tutkimustietovarantoa koskevasta lakiluonnoksesta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta laiksi tutkimustietovarannosta. Itä-Suomen yliopisto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksen luonnoksesta ja lausuu seuraavaa.

Itä-Suomen yliopiston näkemyksen mukaan hallituksen esityksen luonnos on vielä varsin keskeneräinen.

Lakiehdotuksen 1 §:n soveltamisala säännös ei varsinaisesti määrittele lain soveltamisalaa, vaan lain tarkoitusta sekä pintapuolisesti tutkimustietovarannon tarkoitusta. Soveltamisalaa määrittävä säännös tulisi kirjoittaa uudelleen tai muuttaa lain tarkoitusta kuvaavaksi säännökseksi. Soveltamisalasäännös tulee kuitenkin sisällyttää lakiehdotukseen.

Kansallisessa laissa ei tule toistaa käsitteitä, jotka on jo määritelty tietosuojasetuksessa, joten yhteisrekisterinpitäjyyttä koskeva määritelmä tulisi poistaa lakiehdotuksesta. Määritelmän sijaan yhteisrekisterinpitäjien vastuita tulisi tarkentaa. Julkaisut ovat henkilön julkaisuja ja niiden metatiedot ovat lähtökohtaisesti julkisia. Julkaisujen metatiedot eivät kuitenkaan aina ole tutkimusorganisaation saavutettavissa. Tutkimushankkeet myönnetään yleensä tutkimusorganisaatiolle ja tutkimusorganisaatio on niissä hankkeissa rekisterinpitäjä.

Avoimen koneluettavan rajapinnan käsitteen suhde tulisi arvioida tiedonhallintalaissa säädettyyn teknisen rajapinnan käsitteeseen ja käyttää yleislaissa omaksuttua käsitettä.

Lakiehdotuksen jatkokäsittelyssä tulisi huomioida perustuslakivaliokunnan vakiintunut lausuntokäytäntö siitä, miten tietoverkossa olevista henkilörekistereistä tulee säätää. Tiedonhallintalain katseluyhteyttä koskevan sääntelyn perusteella tällaista tietoverkossa olevaa katseluyhteyttä ei voida avata, vaan siitä on säädettävä erikseen.

Koska tutkimustietovaranto sisältää viranomaisen hallussa olevia tallenteita, ei käytetty avoimen tiedon käsite ole yhteensopiva asiakirjajulkaisuutta koskevan sääntelyn kanssa. Niin ikään käyttörajoitetun tiedon käsite on vieras asiakirjajulkaisuutta määrittävän sääntelyn kanssa.

Lakiehdotuksen 4 § vaikuttaa olevan vielä keskeneräinen ja sisältää luettelomaisia ja irrallisia momentteja. Siinä viitataan mm. tiedon luovuttamiseen tai julkaisemiseen liittyvään lupaan. Luvan sijaan olisi parempi

säättää suostumukseen perustuvasta käsittelystä ja tällöin tulisi huomioida suostumuksen käytölle viranomaistoiminnassa säädetty rajoitukset. Lisäksi viitataan salassa pidettävien tietojen siirtoon opetus- ja kulttuuriministeriölle. Säännös tulisi muotoilla siten, että opetus- ja kulttuuriministeriöllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada mainitussa säännöksessä tarkoitetut tiedot.

Tutkimushankkeidenkaan osalta kaikki tieto ei ole julkista. Julkisten rahoittajien rahoittamat hankkeet ovat pääsääntöisesti julkisia, mutta yksityisen sektorin rahoittama tutkimus- ja hanketiedot eivät välttämättä ole julkisia.

Lakiluonnoksen perusteluissa käsitellään ehdotuksen vaikutuksia. Perusteluissa todetaan, että korkeakoulujen tutkimustietoja säilytetään nykyään kansainvälisten suurten yritysten tarjoamissa tutkimustietojärjestelmissä, jolloin tutkimustietovarannon välityksellä tiedonsiirto on helpompaa ja avaa mahdollisuuksia myös muille toimijoille. Itä-Suomen yliopisto haluaa muistuttaa, että useat suomalaiset yliopistot ja tutkimuslaitokset käyttävät kotimaista SoleCRIS -tutkimustietojärjestelmää.

Lakiehdotusta on arvioitava täsmällisemmin ja selkeämmin suhteessa tietosuoja-asetukseen, tietosuojalakiin, julkisuuslakiin sekä tiedonhallintalakiin. Tätä edellyttää myös tiedonhallintalaissa säädetty lainvalmistelussa noudatettavaksi tuleva tiedonhallinnan muutosvaikutusarviointi.

Kuopiossa 17.11.2020

Jukka Mönkkönen
Rehtori

Tämä dokumentti on allekirjoitettu sähköisesti UEF Sign-järjestelmällä
This document has been electronically signed using UEF Sign

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Päiväys / Date: 17.11.2020 11:54:53

Jukka Mönkkönen

Rehtori

Rehtori

+358407288057

jukka.monkkonen@uef.fi

Yksiosainen henkilötunnistus (UEF käyttäjätunnus)
Simple person identification (UEF user account)